DOI No: <http://dx.doi.org/10.29228/Joh40307>

Makale Türü: Araştırma makalesi
Geliş Tarihi: 26.12.2019
Kabul Tarihi: 31.03.2020
On-line Yayın: 30.04.2020

Article Type: Research article
Submitted: 26.12.2019
Accepted: 31.03.2020
Published Online: 30.04.2020

Atıf Bilgisi / Reference Information

Mete, G. (2020). Okuma Eğitiminde Okuma Çemberi Yönteminin Uygulanması, *Journal of History School*, 45, 1147-1158.

OKUMA EĞİTİMİNDE OKUMA ÇEMBERİ YÖNTEMİNİN UYGULANMASI¹

Gülşah METE²

Öz

Okuduğunu anlayan, kavrayan, yorumlayan, sorgulayan, analiz eden, değerlendiren, sentez yapan öğrenciler yetiştirmek bütün derslerin olduğu gibi Türkçe dersinin de amaçlarındandır. Bu çalışmanın amacı okuma çemberi yönteminin 5. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama başarıları üzerindeki etkisini belirlemektir. Ön test- son test kontrollü desen kullanılarak yapılan çalışma, İzmir’de bir devlet okulunda yürütülmüş olup; kontrol grubu (n=16), deney grubu (n=16) olmak üzere toplam 32 öğrenciden oluşmaktadır. Öğrencilerin okuduğunu anlama başarısının tespitinde ön ve son test olarak araştırmacı tarafından geliştirilen okuduğunu anlama başarı testi 6 haftalık sürecin başında ve sonunda uygulanmıştır. Altı öğrenci ile odak grup görüşmesi yapılmıştır. Araştırmada uygulamaları gözlemleyip uygulamalar hakkında görüş bildiren gözlemci notlarına da yer verilmiştir. Öğrencilerin uygulamadaki notlarından da alıntılar yapılmıştır. Test analizleri SPSS programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmadan elde edilen verilerin analizi sonucunda okuma çemberinin uygulandığı deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Deney grubunun okuduğunu anlama başarıları kontrol grubuna göre artmıştır. Öğrenciler okuma çemberi yöntemini beğenmişlerdir. Öğrenciler aktif olduklarından daha iyi öğrendiklerini belirtmişlerdir. Araştırmanın sonucuna göre çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okuma Eğitimi, Okuma Çemberi, Okuduğunu Anlama, Türkçe Dersi

¹ 6. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi’nde (Asoscongress) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Dr. Öğr. Üyesi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, gulsahmete@kmu.edu.tr, Orcid 0000-0003-0979-1630

Implementation of Reading Circle Method in Reading Education

Abstract

As it is in the most of the courses, one of the main goals of Turkish language course, is to improve students' reading skills so that they can understand and comprehend efficiently, interpret, question, analyze and evaluate what they have read as well as synthesize. The aim of this study is to find out the effects of reading circle method on the reading comprehension achievement of the 5th graders. Adopted a control group pre-test and post-test design, the study was conducted in a state school in İzmir, in which 32 5th graders participated as in experimental (n=16) and control groups (n=16). In order to determine the students' reading comprehension achievement, the participants were pretested at the beginning of a 6 week period of time and they were posttested at the end of the period by using the achievement test developed by the researcher. Apart from it, a focus group interview was administered to 6 students. Additionally, reflective notes on the basis of observations and documents from the students during the implementations were used. The data analyses of the tests were carried out by using SPSS. Based on the analyses, it is concluded that the experimental and the control group are not significantly different. However, the students' reading comprehension achievement results in the experimental group have increased compared to the control groups'. The students enjoyed the reading circle method quite a lot, and they stated that they learned better when they were engaged and active. Consequently, the suggestions for the further researches as well as the practices were provided in the study.

Keywords: Reading Education, Reading Circle, Reading Comprehension, Turkish Language Course

GİRİŞ

Türkçe eğitiminde okuma ve anlamaya yönelik etkinlikler önemli bir yere sahiptir. Okuduğunu anlayan, kavrayan, yorumlayan, sorgulayan, analiz eden, değerlendiren, sentez yapan öğrenciler yetiştirmek bütün derslerin olduğu gibi Türkçe dersinin de amaçlarındandır. Bu amaçlara ulaşmak için Türkçe Öğretim Programı'nda kazanımlara yer verilmiştir. Kazanımları yansıtan ders kitapları aracılığıyla da Türkçe dersleri yapılmaktadır. Okuma ve anlama becerilerinin gelişmesi sadece Türkçe dersinde değil bütün derslerde ve öğrencinin hayatı boyunca da önemlidir. Önemli olan bu becerilerin gelişmesine katkı sağlamaktır. Okuma ve anlama becerisi gelişmiş öğrenci, akademik anlamda başarı sağlar, başarı sağladığı için motivasyonu yüksektir, kendini geliştirmek için çaba harcar, etkileşimde bulunur ve sosyalleşir. Bundan dolayı okuma eğitimi çok önemlidir. İlkokulda başlayan ilk okuma yazma çalışmalarından sonra okuma hızını

arttırma, okuma alışkanlığı kazanma gibi beceriler gelir. Ortaokula gelen bir öğrenciden bu becerileri edinmiş olması beklenir. Ortaokulda yapılan Türkçe derslerinde okuma ve anlama becerilerini geliştirme ders kitaplarından yürütölmekte ayrıca bağımsız okuma çalışmaları da yapılmaktadır. Ders kitaplarındaki metinler aracılığıyla öğrencilerin okuma becerisi geliştirilmeye çalışılır. Öğrencinin hazırbulunuşluğunun yetersizliği, sınıf mevcutlarının kalabalıklığı, ders kitaplarının ihtiyacı karşılamaması, öğretmen yetersizliği gibi durumlarda ise okuma ve anlama çalışmalarının amaçlarına ulaşamayabilir. Bunlara benzer sebeplerden dolayı okuma ve anlama çalışmalarını geliştirmek, bu çalışmalara destek vermek adına Türkçe dersinde çeşitli yöntem, teknik ve stratejiler kullanılır. Bu tekniklerden biri de okuma çemberi tekniğidir. Okuma çemberine belirli aralıklarla okunan kitapların toplanılıp tartışıldığı okuma kulüplerinin öğretmen tarafından sınıfa taşınmış hâli denilebilir. Okuma emberi öğrencilerin okuma ve anlamasını geliştiren, yorumlama, sorgulama, eleştirel düşünme, değerlendirme gibi üst düzey bilişsel becerileri geliştiren, sosyalleşmelerini sağlayan, onlara okuma alışkanlığı kazandıran, grup içinde iletişimlerini güçlendiren bir tekniktir. Öğrencilerin okuma çemberlerinde yapılan farklı tarzdaki etkinlikler ve üstlenecekleri roller aracılığıyla okuma ve anlamaları kolaylıkla gelişecektir. Okuma emberi öğrencilerin bireysel okumalarını grup etkinliği ile birleştirmesidir. Farklı düzeylerdeki öğrencileri bir araya getiren, birbirlerinin görüşlerinden etkilenmelerini sağlayan, öğrenciye kitap seçme özgürlüğü veren bir teknik olması okuma çemberini Türkçe dersinde kullanmayı sağlamıştır. Öğretmenin tüm süreçte rehberlik yapacağı okuma çemberinin uygulanma sürecinde yapılacaklar şöyle sıralanabilir:

- Süreç kitap seçimi ile başlamaktadır. Öğretmen öğrencilerin seviyelerine uygun, ilgisini çekebilecek, edebi nitelikte olan kitapları belirler.
- Öğretmen öğrencileri teknik hakkında bilgilendirir.
- Öğretmen kitapları öğrencilere tanıtır ve öğrencilerin kendi başına kitaplarını seçmesini sağlar.
- Seçimlere göre iki-altı arası öğrenciden oluşan gruplar oluşturur.
- Gruplar ilk toplantısında, günde kaç sayfa okuyacaklarına, kimlerin hangi rolleri alacağına, hangi projeyi seçeceklerine karar verirler ve bunları ilgili formlara işlerler.
- Gruplar sonraki toplantılarda okunan bölümleri tartışır.
- Toplantılarda tartışmanın hangi başlıklar altında olacağı öğrenciler tarafından belirlenir. Tartışmalar, sorgulayıcı rolündeki öğrencinin kontrolünde gerçekleşir.
- Kitap okuma işi bittikten sonra, gruplar okudukları kitapla ilgili sınıfa sunmak üzere özetleme, drama, tiyatro, eksik bölüm yazımı gibi projeler hazırlarlar (Alwood, 2000; Short, Kaufman, Kaser, Kahn, & Crawford, 1999).

Okuma çemberindeki roller grup tartışmalarında katılımı sağlamak adına önemlidir. Her öğrenci rolüne uygun farklı bir görevi yerine getirirken farklı bakış açıları, düşünme biçimleri geliştirerek okuma amacını çeşitlendirmektedir. Okuma çemberinde bağ kurucu, sorgulayıcı, okuma aydınlatıcısı (bölüm uzmanı) ve ressam zorunlu dört roldür. Özetleyici, araştırmacı, sözcük dağarcığı zenginleştirici (sözcük avcısı) ve sahne düzenleyici (hareket izcisi) gibi yardımcı roller de vardır. Okuma çemberinde portfolyo, rubrik, gözlem formları, akran değerlendirmesi ve öz değerlendirme formları değerlendirme yapmak için kullanılabilir. Uygulamanın sonunda kitabı tanıtan poster hazırlama, tiyatro hazırlama, kitapta eksik olan bölümü yazma, hikâyeye sonuç yazma, kitaptan etkili pasajları okuma, drama, hikâyenin tarihi çizelgesini oluşturma, kitapla ilgili sokak röportajı yapma, hikâyeye yeni son yazma, hikâyeye yeni bir kahraman ekleme, kitapla ilgili sanatsal bir çalışma yapma (kolaj, resim, şiir), kitaba dayalı bir skeç hazırlama, kitaba yeni bir kapak tasarımı, kitap için reklam kampanyası hazırlama, karakter günlükleri yazma, karakter canlandırılması (giysileriyle), karakterlerle mülakat yapma, karakterlere mektup yazma, küçük çocuklar için basitleştirilmiş resimli kitap hazırlama, kitapla ilgili şarkı ve dans hazırlama, kitaptaki olaylarla ilgili haber yapma, karakterlerin aile soy ağacını hazırlama, kitapla ilgili kukla tiyatrosu hazırlama, kitapla ilgili oyun tasarımı, kitaptaki olayın geçtiği mekan ve tarihi araştırma gibi birçok proje ve etkinlikler yaptırılabilir.

Yapılan literatür taramasında okuma çemberi ile ilgili dil öğretimi, edebiyat ve yabancı dil öğretiminde çalışmaların yapıldığı belirlenmiştir. Özellikle okuduğunu anlama üzerinde yoğunlaşan bu çalışmalarda okuma çemberinin okuduğunu anlama, okuma motivasyonu, sosyal etkileşim, yabancı dil öğretimi, iletişim becerileri üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Okuma çemberinin okuduğunu anlamada başarıyı arttırdığı (Briggs, 2010; Purifico, 2014; Varita, 2017; Sarı, Avcı ve Yüksel, 2011; Avcı ve diğerleri, 2013; Balantekin, 2016; Karatay, 2017; Kurtuluş ve Yücel Toy, 2017; Kaya Tosun, 2018), akıcı okumayı geliştirdiği, bağımsız okumayı desteklediği, okuma motivasyonunu arttırdığı (Meredith, 2015; Hardin, 2012; Kaya Tosun, 2018), İngilizce öğrenimine katkı sağladığı (Kim, 2009; McElvain, 2010), sosyal etkileşimi arttırdığı (Kaya Tosun, 2018; Kim, 2004) sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlardan hareketle Türkçe derslerinde yapılan okuma eğitiminde okuma çemberinin kullanılmasının önemli olduğu vurgulanabilir.

Araştırmanın Amacı

Okuma emberi yönteminin öğrencilerin akademik başarılarına etkisinin araştırılması ve okuma çemberi yöntemi ile yapılan okuma eğitime yönelik öğrenci ile gözlemcinin görüş ve deneyimlerinin belirlenmesini amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Okuma emberi yönteminin öğrencilerin okuduğunu anlama becerisine etkisi ne düzeydedir?

Öğrencilerin okuma çemberi yöntemi ile yapılan okuma eğitimi hakkında görüş ve deneyimleri nelerdir?

Gözlemcinin okuma çemberi yöntemi ile yapılan okuma eğitimi hakkında görüş ve deneyimleri nelerdir?

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın yöntemini açıklamak amacıyla sırasıyla “Araştırmanın Modeli”, “alışma Grubu”, “Verilerin Toplanması”, “Verilerin Analizi” ve “Uygulama Süreci” başlıklarına yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Araştırma deneysel araştırma türlerinden ön test - son test kontrol gruplu modelde yapılmış bir çalışmadır. Bu araştırma modelinde bağımlı değişkenler üzerinde etkisi araştırılacak olan bağımsız değişkenler deney grubunda manipüle edilirken kontrol grubunda etkinlikler ve yapılan işlemlerde herhangi bir değişiklik yapılmaz (Büyüköztürk, 2011). Araştırmada ayrıca nitel verilere de yer verilmiştir. Nicel ve nitel veri toplama yöntemlerinin bir arada kullanılması hem söz konusu araştırmayla ilgili daha ayrıntılı verilere ulaşmayı hem de bulguların birbirini tamamlamasını sağlamaya yöneliktir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın alışma grubunu İzmir ili eşme ilçesinde Mehmet Akpınar Ortaokulunda 2018-2019 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 5. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. 5. sınıf düzeyindeki iki şubede öğrenim gören 32 öğrenci ile çalışma yapılmıştır. Deney grubunda 16 öğrenci, kontrol grubunda ise 16 öğrenci yer almıştır. Araştırma okulu, araştırmacının burada görev yapıyor olması bakımından tercih edilmiştir. Uygulamaların tamamı araştırmacı

tarafından yapılmıştır. Gözlemci olan öğretmen de aynı okulda Türkçe öğretmenidir ve okuma çemberi ile ilgili eğitimi vardır.

Tablo 1

Deney ve Kontrol Gruplarının Okuduğunu Anlama Testi Ön Test Puanlarının Karşılaştırılmasına Yönelik t Testi Sonuçları

Grup	Öğrenci sayısı	Ortalama	Standart sapma	t	p
Kontrol	16	55.72	12.9	0.60	0.52
Deney	16	53.02	13.7		

Tablo 1'e göre deney ve kontrol grupları öğrenci sayısı bakımından hem de okuduğunu anlama becerisi bakımından benzerlik göstermektedir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak bir başarı testi, öğrenci görüşme formu ve gözlemcinin notları kullanılmıştır. Başarı testi araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır. Test, Türkçe dersi kazanımlarına yönelik hazırlanan 20 çoktan seçmeli madde içermektedir. Testin genel güçlük düzeyi 0.65'tir ve orta güçlükte bir testtir. Nitel verilerin geçerliliğinin sağlanması ve görüşme sorularının hazırlık süreci için literatür taraması yapılmıştır. Altı öğrenci ile odak grup görüşmesi yapılmıştır. Öğrencilerin uygulamadaki notlarından da alıntılar yapılmıştır. Deney grubunda araştırmacı tarafından ortaokul 5. sınıf Türkçe dersi etkinliklerine ek olarak okuma çemberi yöntemini uygulanmıştır. Kontrol gruplarında ise Türkçe dersi etkinliklerine ek herhangi bir uygulama yapılmamıştır. Hem deney hem de kontrol grubunda uygulama öncesinde ve sonrasında okuduğunu anlama testi uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Okuduğunu anlama başarı testinden elde edilen veriler SPSS programından faydalanılarak analiz edilmiştir. Uygulama öncesi ve sonrası sonuçları arasında önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için parametrik olmayan Wilcoxon analizi kullanılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler, içerik analizi tekniği ile belirlenmiştir. Bulgular içinde doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Öğrencilerin yanıtlarına ilişkin doğrudan alıntılar yapılırken Ö1, Ö2 şeklinde kodlamalar kullanılmıştır.

Uygulama Süreci

Okuldaki 5. sınıflara okuduğunu anlama başarı testi uygulandı. Uygulama, araştırmacı tarafından bir ders saatinde yapıldı. Deney ve kontrol grubu belirlendikten sonra bir hafta (6 ders saati) deney grubundaki öğrencilere okuma çemberi yöntemi hakkında bilgiler verildi, örnek bir uygulama yapıldı. Araştırmacı rehberliğinde öğrencilerin oyladıkları üç kitap belirlendi. Bu kitaplar “Bebek Annem, Uçan Sınıf, Postayla Gelen Deniz Kabuğu”dur. Öğrencilerin kendi isteğiyle iki beş kişilik ve bir altı kişilik grup oluşturmaları sağlandı. Her grup okuyacağı kitabı seçti ve bir hafta içerisinde temin etti. Araştırmacının rehberliğinde kitaplar dört bölüme ayrıldı ve öğrencilere kendi isteklerine göre roller dağıtıldı ve rollerin özelliklerini içeren formlar verildi. Haftada iki ders saatinde gruplar toplantılarını yaptı. Her toplantıdan sonra bir sonraki toplantı için rol dağılımı yapıldı, gerekli formlar verildi. Dördüncü hafta yapılan grup toplantılarından sonra her grup kitabı için yapacağı projeyi belirledi. “Kitapla ilgili kolaj çalışması yapma, pandomim yapma, karakterlere mektup yazma” projelerini seçtiler. Üç grup son hafta seçtikleri projelerle okudukları kitapları sundular. Her grup iki ders saatinde sunumunu gerçekleştirdi ve bir haftada tüm sunumlar tamamlandı. Bu süre zarfında kontrol grubuna mevcut programa uygun etkinlikler yapıldı, herhangi ek bir çalışma yapılmadı.. Deneysel uygulamanın bitmesinin ardından okuduğunu anlama başarı testi son test olarak deney ve kontrol grubuna uygulandı. Deney grubundan altı öğrenciyle görüşme yapıldı.

BULGU VE YORUMLAR

Bu araştırma okuma çemberi yönteminin öğrencilerin akademik başarılarına etkisini ve okuma çemberi yöntemi ile yapılan okuma eğitime yönelik öğrenci ile gözlemcinin görüş ve deneyimlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Deney grubunda uygulanan yöntemin etkisini belirlemek için öğrencilere okuduğunu anlama başarı testi uygulanmıştır. Deney ve kontrol grubunda okuduğunu anlama başarı testinden elde edilen bulguların betimleyici istatistik verileri aşağıda gösterilmiştir:

Tablo 2

Deney ve Kontrol Grubunun Okuduğunu Anlama Testi Ön ve Son Test Puanları

Gruplar	Ön test			Son test		
	Ortalama	S. Sapma	Ortanca	Ortalama	S. Sapma	Ortanca
Deney	53.02	13.7	53.07	60.06	11.5	67.01
Kontrol	55.72	12.9	56.01	58.21	13.3	62.03

Tablo 3

Deney Grubu için Deney Öncesi ve Sonrası Okuduğunu Anlama Testi Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi ile Analiz Sonuçları

Son Test-Ön Test	Öğrenci sayısı	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	z	p
Negatif sıra	4	7.6	52.3		
Pozitif sıra	12	15.2	243.1	3.01	0.001
Eşit	-	-	-		

Tablo 3'e göre deney grubunda yer alan öğrencilerin okuduğunu anlama başarı testinden aldıkları deney öncesi ve sonrası puanlar arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($z = 3.01$, $p < 0.05$). Fark puanlarının sıra ortalamaları ve sıra toplamaları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani son test puanı lehine olduğu görülmektedir. Deney grubunun okuduğunu anlama başarı testinde deney öncesine göre deney sonrasında geliştiği söylenebilir. Elde edilen sonuç, okuma çemberinin okuduğunu anlama üzerindeki etkisini göstermektedir.

Tablo 4

Kontrol Grubu için Okuduğunu Anlama Testi Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi ile Analiz Sonuçları

Son Test	Test-Ön	Öğrenci sayısı	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	z	p
Negatif sıra		7	8.7	48.3		
Pozitif sıra		6	13.4	214.1	-1.23	0.186
Eşit		3	-	-		

Tablo 4'e göre kontrol grubunda yer alan öğrencilerin okuduğunu anlama başarı testinden aldıkları puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır (z

= - 1.23, $p > 0.05$). Normal okuma etkinlikleri uygulanan kontrol grubu öğrencilerinde okuduğunu anlama becerileri anlamlı düzeyde gelişmemiştir.

Çalışmada nitel veri sonuçları, nicel veri sonuçlarını desteklemiştir: Katılımcılardan Ö1; “Dersin ilk haftalarında yapılan okuma etkinliklerinde dersler monotonlaşmış bir şekilde ilerlediğinden sıkıcıydı. Fakat bu yöntem bu sıkıcılığı yok edip dersten zevk almamızı sağladı....” şeklinde dersin okuma becerisini etkilediğini ifade etmiştir.

Katılımcılardan Ö5; “Bizim de ders esnasında sürekli aktif olmamız, yaptığımız projeler, konuşmalar konuyu daha iyi kavrarken bir yandan da eğlenmemi sağladı...” şeklinde görüş bildirmiştir.

Diğer bir katılımcı Ö3; “eşitli etkinlikler ile dersin işlenişi dersi eğlenceli hâle getirdi. Katıldığım gruplar ve aramızda geçen tartışmalar konunun kalıcı olmasını sağladı. Arkadaşlarımızla tartışıp eksiklerimizi tamamladık. Ders ve gerçek hayat arasında bağlantı kurabildim...” şeklinde düşüncelerini dile getirmiştir.

Ö2 “Son dört haftadır yapılan etkinlikler, okuma toplantılarımız, kitapların işlenişi oldukça ilgimi çekti ve isteyerek derse katıldım. Dersler arasında en keyif aldığım, etkin şekilde katıldığım dersten biri olduğunu söyleyebilirim...” şeklinde görüş bildirerek Türkçe dersinden keyif aldığını belirtmiştir.

Ö6 “Grup çalışmalarında aldığım bazı roller beni biraz zorladı. Kitabı daha dikkatli okumam gerektiğini anladım yoksa rolümün gerektirdiklerini yapamıyordum...” şeklinde görüş bildirerek okuma çemberinin kendine kazandırdığı beceriyi belirtmiştir.

Ö4 “Arkadaşlarımla olan iletişimim arttı. Grup arkadaşlarımla çok iyi çalışma yaptık. Anlamadığım yerlerde arkadaşlarım bana destek oldu...” şeklinde görüş bildirerek okuma çemberinin akran desteğiyle öğrenmeyi desteklediğini, sosyal etkileşimi arttırdığını belirtmiştir.

Gözlemci öğretmen, uygulamalar esnasında ders ile ilgili gözlemlerini kaydetmiştir: Bu uygulama öğretmen ve öğrenciler üzerinde olumlu etkiler yarattı. Öğrenciler okuma becerisi ile ilgili etkinlikler yaparken çok heyecanlılardı. Girdikleri rollerde ara ara sıkıntı yaşasalar da öğretmen iyi bir yol gösterici ve liderdi. Gruplar projelerini sunarken sınıfta heyecan ve gürültü yüksekti. İlk haftalarda dersin uygulama süresinde uzamalar olsa da son zamanlarda öğrenciler dersin işleniş şeklini anlamışlar ve süreyi daha verimli kullanmışlardır. Nicel verilerde öğrenci başarıları artmıştır, performans göstergelerinde de durum aynı olmuştur. Öğrenciler farklı şekillerde projelerini

sunmuşlar hem bireysel projelerinde hem de grup projelerinde yüksek performans göstermişlerdir.

Gözlemci şunları da not olarak tutmuştur: LGS'nin olması, sınıf mevcudu fazla olan okullarda uygulamanın zor olması, okuma çemberi vb. yöntemlerden öğretmenlerin haberdar olmaması, bu tür uygulamalara yönetim tarafından sıcak bakılmaması vb. farklılaştırılmış öğretim ortamlarının uygulanmasını zorlaştırmaktadır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma, okuma çemberi yönteminin öğrencilerin akademik başarısı üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin okuduğunu anlama başarıları artmıştır. Bu sonuç alan yazında yapılan diğer çalışmalarla benzerlik göstermektedir. (Briggs, 2010; Purifico, 2014; Varita, 2017; Sarı, Avcı ve Yüksel, 2011; Avcı ve diğerleri, 2013; Balantekin, 2016; Karatay, 2017; Kurtuluş ve Yücel-Toy, 2017; Kaya Tosun, 2018).

Rollerin farklı ve fazla olması olumlu bir sınıf ortamı sağlamıştır. Öğrenciler okuma çemberi yöntemini beğenmişlerdir. Öğrenciler aktif olduklarından daha iyi öğrendiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin bir metni anlamada çıkarımlarda bulundukları belirlenmiştir. Okuma çemberi bir metni derinlemesine okumayı anlamayı sağlamaktadır. Öğrencilerin de görüşlerinde belirttiği gibi bu yöntem okuyup anlamayı, eleştirel düşünmeyi, sorgulamayı, araştırmayı ve ulaşılan sonuçları aktarmayı sağlamaktadır.

Öğrencilerin söz konusu uygulama sayesinde arkadaşlarıyla olan etkileşimleri artmıştır ve aldıkları farklı roller onların öz güvenini arttırmıştır. Kaya Tosun (2018) ve Kim (2004) tarafından yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Konuyla ilgili materyal hazırlama, derse ve okuma kitaplarına olan ilgiyi arttırmıştır.

Bu sonuçlardan hareketle; hem öğrencilerin anlamasını sağlamak hem de dersi monotonluktan kurtarmak adına Türkçe ve diğer dersler için okuma çemberi gibi yöntem ve teknikler önerilebilir. Bu tarz yöntemler, sınıf mevcudu az olan eğitim ortamlarında daha rahat uygulanabilir. Farklılaştırılmış öğretim teknikleri ve tasarımlar hizmet içi eğitimlerle öğretmenlere tanıtılabilir.

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Avcı, S. & Yüksel, A. (2011). Okuma çemberi yöntemine göre kitap okumanın öğrencilere bilişsel ve duyuşsal katkıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 3(11), 1285-1300.
- Avcı, S., Baysal, N., Gül, M. & Akıncı, Y. (2013) Okuma çemberi yönteminin okuduğunu anlama becerisine etkisi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 6(4), 535-55.
- Avcı, S., Yüksel, A. & Akıncı, T. (2010). Okuma alışkanlığı kazandırmada etkili bir yöntem: Okuma çemberi. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 32, 5-24.
- Aytan, T. (2018). Perceptions of prospective Turkish teachers regarding literature circles. *International Journal of Educational Methodology*, 4(2), 53-60.
- Balantekin, M. (2016). *Okuma Çemberi Yönteminin Okuduğunu Anlama Becerisine Etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Briggs, S. R. (2010). *Using Literature Circles to Increase Reading Comprehension in Third Grade Elementary Students*. Unpublished doctoral dissertation, Dominican University of California.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. (13. Baskı). Pegem Akademi yayınları.
- Doğan, B., Yıldırım, K., Çermik, H. & Ateş, S. (2018). Okuma çemberleri: Niçin ve nasıl? Örnek bir uygulama. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(3), 747-765.
- Doğan, B., Ateş, S., Çermik, H. & Yıldırım, K. (2018). Okuma göstergeleri zayıf! İyileştirmek için bir adım atalım. *Türk Akademik Yayınlar Dergisi*, 2(1), 46-62.
- Hardin, J. (2012). *Motivating Disengaged Readers: Fifth Grade Readers and University Students Partner in Literature Circles*. Unpublished doctoral dissertation, Texas Tech University.
- Karatay, H. (2017). The effect of literature circles on text analysis and reading desire. *International Journal of Higher Education*, 6(5), 65-75.
- Kaya Tosun, D. (2018). *Okuma çemberlerinin okuduğunu anlama, akıcı okuma, okuma motivasyonu ve sosyal beceriler üzerindeki etkisi ve okur tepkilerinin belirlenmesi*, Yayımlanmamış doktora tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Kim, M. (2004). Literature discussions in adult L2 learning. *Language and Education*, 18(2), 145-66.
- Kim, M. (2009). Teacher-student interaction in a book circle activity. *English Teaching*, 64(1), 27-50.
- McElvain, C. M. (2010). Transactional literature circles and the reading comprehension of English learners in the mainstream classroom. *Journal of Research in Reading*, 33(2), 178-205.
- Meredith, J. (2015). *The Effects of Literature Circles on Second Graders' Reading Comprehension and Motivation*. Unpublished master thesis, Graduate Programs in Education Goucher College.
- Purifico, J. (2015). *Literature Circles: in Class and Online Discussions*. <http://rdw.rowan.edu/etd/486>
- Sarı, T., Kurtuluş, E. & Yücel-Toy, B. (2018). Okuma çemberi yönteminin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin okuma-anlama becerilerine etkisinin incelenmesi. *Yıldız Journal of Educational Research*, 2(2), 1-14.
- Varita, D. (2017). Improving reading comprehension through Literature Circles. *English Education Journal*, 8(2), 234-244.